

ANNE BABA TUTUMLARININ ÇOCUKLARIN KİŞİLİK GELİŞİMİNE ETKİLERİ

ANNE BABA TUTUMLARI

Anne - baba tutumu, anne - babanın, karşılıklı iletişim esnasında, çocuklarına yönelttikleri tutum ve davranışlarının bütünüdür. Çocukların bütün olarak sağlıklı bir gelişim göstermesi için, anne - baba tutumunu belirleyen iki temel husus vardır. Bunlardan ilki, anne - babanın çocuğa gösterdiği destek, sevgi, ilgi, kabul ve yakınlık; ikincisi de anne - babanın çocuğa koyduğu kontrol yani çocuğa çizdiği sınırlardır. Bu hususların tamamı anne - baba tutumları olarak ifade edilir. Anne - baba tutumları, çocuk ile anne - baba arasındaki ilişkinin yoğunluğunu ve niteliğini belirlemektedir. Anne - baba tutumları 6 genel başlık altında toplanabilmektedir.

- Aşırı Koruyucu Aile Tutumu
- Aşırı Otoriter ve Reddedici Aile Tutumu
- Aşırı Hoşgörülü Aile Tutumu
- Tutarsız Aile Tutumu
- İlgisiz ve Kayıtsız Aile Tutumu
- Kabul Edici, Güven Verici ve Demokratik Tutum

AŞIRI OTORİTER VE REDDEDİCİ AİLE TUTUMU

- Çocuğun bedensel ve ruhsal gereksinmelerini karşılamayacak kadar çocuğa karşı olumsuz duygular beslenilir.
- Çocuğa şefkat, sevgi, sıcaklık verilmez.
- Her yaptığı eleştirilir.
- Çocuğun iyi yönleri değil olumsuz yönleri ortaya çıkarılır.
- Evde söz hakkı, özgürlük ve otorite anne - babanıdır.
- Çocuğun yaptığı her şey göze batar ve çocuk sürekli ceza alır.
- Yaptıkları olumlu olsa da ceza almak korkusu ile bunları söyleyemez.

Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

1. Çocuğun özgüveni gelişmez.
2. Pasif, silik, çekingen ve kolay etki altında kalan kibar ve dürüst olmalarına karşın küskün, huysuz ve aşırı hassas bir yapıya sahip olabilmektedirler.
3. Sürekli eleştirilme veya dayak çocuğun ruhsal yapısını bozar.
4. Çocuk kolayca ağlamaya başlar. Arkadaşları ile uyumsuz ve kavgacı olabilir.

AŞIRI KORUYUCU AİLE TUTUMU

- Otoriter aile tutumuna çok benzer. Aralarındaki fark bu aile tipinde şefkat, koruma güdüsü disiplinin önüne geçer.
- Çocuğa gereğinden fazla özen ve kontrol gösterilir.
- Çocuğun kendi yapması gereken işler bile anne babalar tarafından yapılır.
- Kazandırmak istedikleri davranışları duygu sömürüsü ve aşırı şefkat yöntemini kullanarak geliştirirler.
- Çocuğa bir bebek gibi bakıldığı halde, kendisinden beklenenler çoktur.
- Hiçbir şey esirgenmez; özel dersler aldırılır, çeşitli olanaklar sağlanır. Buna karşılık çocuktan ileri düzeyde başarı beklenir.

Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

1. Çocuk aşırı duygusal olur.
2. İleri yaşlarda bile etrafına bağımlı olur.
3. Toplum içinde kendi başına iş yapma cesaretini bulamaz, çekingen ve sakar olabilir.
4. Çocuk anne ve babasından ayrı kalmaz, ileri yaşlarda bile sürekli anne babasının yanında olmak ister.

AŞIRI HOŞGÖRÜLÜ AİLE TUTUMU

- Çocuk merkezli bu tür ailelerde çocuğun yaptığı her şey hoşgörüldür ve çocuk aşırı özgür bırakılır.
- Çocuğa neyi yapıp neyi yapmaması gerektiği anlatılmaz. Hiçbir zaman kesin kurallar belirtilmez. Çocuk kendisine zarar verebilecek davranışlarda bile etkili denetimden uzaktır, uyarılmaz.
- Anne babalar sadece çok büyük bir problem olduğunda sert çıkışlarda bulunur, gözdağı verirler. Bazen ceza da verirler ama nedenini açıklamazlar.

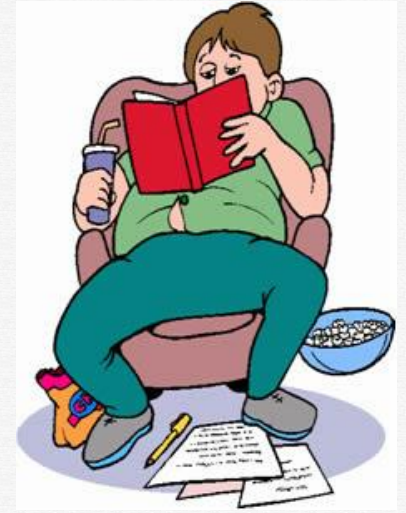

Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

1. Çocuklar bir süre sonra anne babasını denetim altına alır ve onları tehdit ederler. Dedikleri olmayınca da tehditlerini uygularlar.
2. Eleştiriye açık olmadıkları için kendilerini geliştiremezler.
3. Kuralsızlığa alışan çocuklar, okuldaki kurullarla karşılaşınca okula ve arkadaş çevresine uyum sağlamakta zorluk çekebilirler.
4. Her istediklerini elde ettikleri için belli bir süre sonra doyumsuzluk yaşamaya başlarlar. Doyumsuzlukları, ileride zararlı alışkanlıklar edinmelerine sebep olabilir.
5. Bencil, sorumsuz, kırılgan, her dediğinin anında olmasını isteyen, sabırsız, şımarık, anti sosyal olabilirler.
6. Sosyal ortama girdiğinde ve her dediğinin olmadığını görünce hayal kırıklığına uğrar, kendi iç kabuğuna çekilebilir ya da agresif olabilirler.
7. Her istediklerini yaptırmayı alışkanlık haline getirir ve zamanla kural tanımazlar.

İLGİSİZ VE KAYITSIZ AİLE TUTUMU

- Bu durum yoksul ve kalabalık ailelerde gözlenir. Çocuğa düşen sevgi ve ilgi payı azdır. Çocuğun eğitimi de yetersizdir. ("Saldım çayıra mevlam kayıra" anlayışı)
- Çocuk kendi yolunu bulmaya çalışır.
- Çocuk pasif ve donuktur.
- Bu tutumda da disiplinsizlik söz konusudur, ancak disiplinsizliğin buradaki nedeni sorumsuzluk ve ilgisizliktir. Hazır olmadığı çağlarda bağımsızlığa zorlama vardır.
- Çocuğun sorumluluklarından kaçma vardır.
- Anne baba çocuğa örnek model olamaz.
- Çocuğun dünyasına girmek gibi bir kaygıları yoktur.

Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

1. Anne babasının dikkatini çekmek için alışılmadık davranışlar sergiler.
2. Aile çocuğa model olamadığı için çocuk kendine başka modeller seçer. Çocuk vaktinin tümünü arkadaşlarıyla geçirir. Erken yaşta çocuk zararlı alışkanlıklar edinmeye meyilli olur.

TUTARSIZ AİLE TUTUMU

- Genellikle genç ebeveynlerde ve ilk çocuğun yetiştirilmesinde görülür.
- Eşlerin çocuk yetiştirmeye farklı bakmaları ve bunu çocuğa yansıtmaları temel sebeptir.
- Çocuğun yaptığı bir davranış bazen çok sert bir tepki alabilirken, bazen de çok olumlu karşılanabilmektedir.

Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

1. Bir davranışın kimi zaman ödüllendirilmesi kimi zaman da cezalandırılması çocukta cezanın anlamı ve suçun niteliği hakkında kuşkular uyanmasına neden olur. Ne zaman, nerede, ne yapacaklarını bilemezler.
2. Kendi görüş ve düşüncelerini aktaramazlar.
3. Çocuk inatçı, asi ve hırçın olabileceği gibi içine kapalı ve pısrık olabilir.
4. Zamanla çevrelerindeki insanlara güvenmeyen, her şeyden şüphelenen, kararsız bir kişilik yapısı geliştirirler.
5. Çocukta dikkat eksikliği olabilir.
6. Çocukta yalan söyleme gibi hastalıklar başlayabilir.
7. Çocuk anne veya babadan birisine çok yaklaşırken diğerinden uzaklaşabilir.

KABUL EDİCİ, GÜVEN VERİCİ VE DEMOKRATİK AİLE TUTUMU

- Çocuk tüm yönleriyle kabul edilir.
- Çocuğa yol gösterilir ama alacağı kararlar konusunda serbest bırakılır.
- Aile içinde kurallar ve sınırlar herkes için ve hep birlikte belirlenir, bu sınırlar içinde çocuk özgürdür.
- Kuralların mantıklı açıklaması yapılır.
- Aileyi ilgilendiren kararlar birlikte alınır. Her konuda çocuğun düşünce ve fikirleri dinlenir.
- Kişilik ve davranışları açısından dengeli, sorumluluk duyguları gelişmiş, hoşgörülü ve mutludur.
- Anne babanın tutarlı ve kararlı tutumu çocuğun kendisine ve çevresindekilere güven duygusunu geliştirir.
- Karar vermeye ve kendi başına işler yapmaya alışan çocuk, ileride rahatlıkla kendi adına kararlar alır.
- Kendi haklarını savunurken başkalarının haklarına da saygı duyar.
- Anne baba birbirlerine ve çocuklarına karşı olan duygularında net ve açıktır.

YA SİZİN ÇOCUĞUNUZA TUTUMUNUZ HANGİSİ?

Rehberlik Servisi

